

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MARINOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br.24951/02)

PRESUDA

STRASBOURG

22. rujna 2005.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
§ 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Marinović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. L. LOUCAIDES,
- gđa F. TULKENS,
- g. P. LORENZEN,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. D. SPIELMANN,
- g. S.E. JEBENS, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 1. rujna 2005. ,
donosi sljedeću presudu koja je donesena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 24951/02) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatska državljanka, gđa. Dijana Marinović ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 13. svibnja 2002. godine.
2. Podnositeljicu zahtjeva zastupali su g. D. Rajić i g. M. Bruketa, odvjetnici iz Požege. Hrvatsku su Vladu ("Vlada") zastupale su njene zastupnice, gđa L. Lukina-Karajković, a nakon nje gđa Š. Stažnik.
3. Dana 28. siječnja 2004. godine Sud je odlučio obavijestiti Vladu o zahtjevu. Na temelju odredbi članka 29. stavka 3. Konvencije, odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**1. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1965. i živi u Požegi.
5. Dana 20. lipnja 1991. godine podnositeljica zahtjeva zadobila je povredu u prometnoj nezgodi koju je uzrokovao neki A.P., pripadnik Jugoslavenske narodne armije („JNA“).
6. Dana 10. kolovoza 1993. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je građansku tužbu protiv države pred Općinskim sudom u Požegi, tražeći naknadu nematerijalne štete u iznosu od 150.000 hrvatskih kuna (HRK).
7. Dana 21. lipnja 1995. godine Općinski sud u Požegi djelomično je usvojio zahtjev podnositeljice zahtjeva dosudivši joj 26.530 HRK. Država je uložila žalbu.
8. U kolovozu 1996. godine Županijski sud u Požegi ukinuo je prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno postupak.
9. U ponovljenom postupku dana 6. veljače 1998. godine Općinski je sud u Požegi donio međupresudu utvrdivši da je država odgovorna za štetu. Utvrdio je da država nije preuzela samo prava i imovinu bivše Jugoslavije, nego i njene obveze. Država je uložila žalbu.
10. Dana 9. srpnja 1998. godine Županijski je sud u Požegi preinačio međupresudu utvrdivši da država nije odgovorna za štetu budući da nije pravna slijednica bivše Jugoslavije i da nije bila preuzela nikakvu odgovornost za naknadu štete koju su uzrokovali pripadnici JNA.

11. Dana 9. rujna 1999. godine podnositeljica zahtjeva uložila je reviziju Vrhovnome sudu Republike Hrvatske, navodeći da je Županijski sud pogrešno primijenio materijalno pravo.
12. Dana 6. studenog 1999. godine stupio je na snagu Zakon o dopunama Zakona o obveznim odnosima (Dopune iz 1999.).
13. Dana 23. siječnja 2002. godine Vrhovni je sud vratio spis Općinskome sudu u Požegi, s uputom da prekine postupak na temelju toga Zakona.
14. Dana 10. svibnja 2002. Općinski je sud u Požegi odlučio prekinuti postupak. Dana 18. srpnja 2002. godine Županijski je sud u Požegi odbacio žalbu podnositeljice zahtjeva protiv te odluke.
15. Dana 31. srpnja 2003. godine stupio je na snagu Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu nastalu u bivšoj SFRJ za koju je odgovarala bivša SFRJ (Zakon o odgovornosti iz 2003.).
16. Postupak je nastavljen na temelju Zakona o odgovornosti iz 2003.
17. Dana 3. rujna 2003. godine Vrhovni je sud uvažio reviziju podnositeljice zahtjeva, ukinuo presudu Županijskoga suda od 9. srpnja 1998. godine i presudu Općinskoga suda od 6. veljače 1998. godine i vratio predmet prvostupanjskome sudu.
18. U ponovljenome postupku Općinski je sud dana 28. travnja 2004. godine donio presudu djelomično usvojivši tužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva, dosudivši joj 101.000 HRK. Podnositeljica zahtjeva uložila je žalbu.
19. Dana 15. veljače 2005. godine Županijski je sud odbio žalbu podnositeljice zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku odluku, koja je time postala pravomoćna.
20. U međuvremenu, dana 14. svibnja 2002. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu zbog duljine postupka. Dana 27. svibnja 2004. godine Ustavni je sud Republike Hrvatske odbio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

21. Članak 184 (b) Zakona o dopunama Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine», br. 112/99 od 29. listopada 1999. godine) propisao je da se svi postupci radi naknade štete nastale u bivšoj Jugoslaviji pokrenuti protiv države, kao jedne od njenih pravnih slijednica, prekidaju do donošenja novog zakona o toj stvari. Dopunama iz 1999. godine naloženo je Vladi da posebne zakone kojima se uređuje odgovornost za takvu štetu podnese Saboru u roku od šest mjeseci nakon stupanja tog Zakona na snagu.
22. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, propisivao je:

Članak 212.

“Postupak se prekida:

...

6) kad je to drugim zakonom određeno.”

Članak 382. (1)

"Protiv pravomoćne presude donesene u drugom stupnju stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa presude."

Članak 384.

"Revizija ne zadržava ovrhu presude protiv koje je izjavljena."

Članak 385. propisuje da revizija može biti uložena zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka ili pogrešne primjene materijalnoga prava, ali ne i zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

U člancima 394.-396. navedeni su predmeti u kojima Vrhovni sud, utvrdivši da je revizija osnovana, može ukinuti drugostupanjsku presudu i vratiti predmet na ponovno suđenje, kao i one u kojima može preinačiti takvu presudu.

23. Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu nastalu u bivšoj SFRJ za koju je odgovarala bivša SFRJ («Narodne novine», broj 117/03 od 23. srpnja 2003.) uređuje okolnosti u kojima se naknada takve štete može tražiti od države.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

24. Podnositeljica zahtjeva je prigovorila da je donošenje Dopuna iz 1996. godine povrijedilo njeno pravo na pristup sudu. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

1. Sukladnost *ratione temporis*

25. Vlada je ustvrdila da su domaće vlasti odgovorne samo za događaje koji su se dogodili nakon 5. studenog 1997. godine, datuma kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

26. Podnositeljica zahtjeva nije se očitovala o tom pitanju.

27. Sud primijećuje da je postupak podnositeljice zahtjeva bio *de facto* prekinut 6. studenog 1999. godine, kad su stupile na snagu Dopune iz 1996. godine. Postupak podnositeljice zahtjeva nastavljen je 31. srpnja 2003. godine, na temelju Zakona o odgovornosti iz 2003. godine. Stoga je sud nadležan *ratione temporis* za ispitivanje zahtjeva.

2. Status podnositeljice zahtjeva kao žrtve

28. Vlada je tvrdila kako podnositeljica zahtjeva ne može tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije budući da je 31. srpnja 2003. godine stupio na snagu Zakon o odgovornosti, koji je propisao da se postupci prekinuti na temelju Dopuna iz 1999. godine nastave.

29. Podnositeljica zahtjeva nije se očitovala o tom pitanju.

30. Sud smatra da status podnositeljice zahtjeva kao žrtve može ovisiti o naknadi koja se dosuđuje na domaćoj razini na temelju činjenica u odnosu na koje podnositeljica prigovara pred Sudom (vidi odluke Komisije *Andersen v. Denmark*, br. 12860/87 i *Frederiksen and Others v. Denmark*, br. 12719/87 od 3. svibnja 1988.; *Normann v. Denmark* (dec.), br. 44704/98, 14. lipnja 2001. i *Jensen and Rasmussen v. Denmark* (dec.), br. 52620/99 od 20. ožujka 2003.) i o tome jesu li domaće vlasti priznale, bilo izričito ili u biti, povredu Konvencije. Supsidijarna narav zaštitnih mehanizama

Konvencije sprečava ispitivanje zahtjeva tek kad su ispunjena ta dva uvjeta (vidi presudu *Eckle v. Germany* od 15. srpnja 1982., Series A br. 51, str. 32, §§ 69 *et seq.* i *Jensen v. Denmark* (dec.), br. 48470/99, ECHR 2001-X).

31. Sud primijećuje da se ovaj prigovor odnosi na situaciju u kojoj je postupak podnositelja zahtjeva bio prekinut od studenog 1999. godine do srpnja 2003. godine, tj. oko tri godine i devet mjeseci – situacija u kojoj se može postaviti pitanje na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije. No, navodna povreda nije priznata niti jednom odlukom domaćih vlasti, niti je podnositeljici zahtjeva za nju dosuđena ikakva naknada.
32. U takvim okolnostima Sud utvrđuje da podnositeljica zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede njenog prava na pristup sudu zajamčenog člankom 6., stavkom 1. Konvencije. Prema tome, Vladin prigovor treba odbaciti.

4. Zaključak

33. Sud primijećuje da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Nadalje primijećuje da nije nedopušten po niti jednoj drugoj osnovi. Stoga ga treba proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

34. Vlada je ustvrdila da je podnositeljica zahtjeva imala pristup sudu utoliko što je sama pokrenula građanski postupak. Činjenica da je postupak prekinut na temelju Dopuna iz 1999. godine nije doveo u pitanje samu bit prava na pristup sudu jer je prekid bio samo privremen. Donošenjem Zakona o odgovornosti iz 2003. godine, podnositeljica zahtjeva opet je dobila pristup sudu te je Vrhovni sud donio odluku o njenoj reviziji u najkraćem mogućem roku.
35. Vlada je nadalje tvrdila da je u ovome predmetu, za razliku od predmeta *Aćimović* (vidi *Aćimović v. Croatia*, br. 61237/00, ECHR 2003-XI) i predmeta *Kutić i Multiplex* (vidi *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, ECHR 2002-II; *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, 10 srpnja 2003.), postupak prekinut u trenutku kad je o građanskim pravima podnositeljice zahtjeva već odlučio Županijski sud u Požegi presudom od 9. srpnja 1998. godine, što predstavlja *res iudicata*, te je postupak u predmetu bio u tijeku pred Vrhovnim sudom po reviziji podnositeljice zahtjeva – izvanrednog pravnog lijeka protiv presude. Stoga stupanj nesigurnosti glede donošenja odluke o zahtjevu građanske naravi podnositeljice zahtjeva nije bio isti kao kod podnositelja zahtjeva u naprijed navedenim predmetima u kojima je postupak prekinut dok je bio u tijeku pred prvostupanjskim ili drugostupanjskom sudom.
36. Podnositeljica zahtjeva osporila je ta stajališta. Tvrdila je da je razdoblje u kojemu je postupak bio prekinut bilo prekomjerno.
37. Sud primijećuje da je postupak bio prekinut odlukom Općinskog suda u Požegi od 10. svibnja 2002. godine. Međutim, on je bio *de facto* prekinut od 6. studenog 1999. godine, dana kad su stupile na snagu Dopune iz 1999. godine, do najmanje 31. srpnja 2003. godine, kad je stupio na snagu Zakon o odgovornosti iz 2003. godine., dakle kroz razdoblje od tri godine i devet mjeseci.
38. Sud podsjeća da je u predmetu *Multiplex* i u drugim predmetima utvrdio povredu prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu, na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, jer je, kao rezultat iste intervencije zakonodavca, podnositeljima bila kroz dugo vremensko razdoblje uskraćena mogućnost da o njihovom zahtjevu odluči sud (vidi *Multiplex v. Croatia*, cit.). Izvršivši uvid u sve materijale koji su mu podneseni, Sud smatra da Vlada

nije iznijela niti jednu činjenicu ili argument koji bi ga mogao uvjeriti da u ovome predmetu dođe do drugačijeg zaključka.

39. Sud primijećuje da je argument Vlade da sama činjenica da je postupak bio prekinut u fazi pred Vrhovnim sudom, nije dovela do lišavanja podnositeljice njenog prava na pristup sudu, budući da je drugostupanjska odluka u svakome slučaju bila obvezujuća jer revizija nema suspenzivni učinak. Međutim, Sud primijećuje da je drugostupanjski sud odbio zahtjev podnositeljice zahtjeva i da je na koncu Vrhovni sud ukinuo tu odluku i predmet vratio na ponovno suđenje.

U takvim se okolnostima ne može tvrditi da je stupanj nesigurnosti glede odluke o zahtjevu građanske naravi podnositeljice zahtjeva bio različit od onoga koji su iskusili podnositelji zahtjeva u predmetima na koje se poziva Vlada.

40. S obzirom na svoju sudsku praksu o ovoj stvari (vidi *Multiplex v. Croatia*, cit., i *Aćimović v. Croatia*, cit.), Sud smatra da činjenica što je podnositeljica zahtjeva kroz produljeno razdoblje bila spriječena u tome da domaći sudovi donesu odluku o njenom zahtjevu građanske naravi predstavlja povredu njenog prava na pristup sudu. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

41. Podnositeljica zahtjeva je prigovorila i da je došlo do povrede njenoga prava na učinkovito pravno sredstvo. Pozvala se na članak 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

42. Vlada osporila tu tvrdnu.
43. Sud primijećuje da je ovaj prigovor povezan s prigovorom koji je već ispitan u ovoj odluci i smatra da ga se stoga treba isto tako proglasiti dopuštenim.
44. Nadalje primijećuje da prigovor na temelju članka 13. proizlazi iz istih činjenica koje su već ispitanе u odnosu na prigovor na temelju članka 6. Konvencije. S obzirom na svoju odluku o članku 6., stavku 1., Sud smatra da nije potrebno ispitati predmet na temelju članka 13. budući da su njegovi zahtjevi manje strogi od zahtjeva članka 6. stavka 1. i njime su obuhvaćeni (vidi, između mnogih izvora, *Osu v. Italy*, br. 36534/97, § 432., 11. srpanj 2002.).

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

45. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

46. Podnositeljica zahtjeva je zatražila 20.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

47. Vlada je smatrala da je iznos koji potražuje podnositeljica zahtjeva prekomjeran.
48. Sud utvrđuje da je podnositeljica zahtjeva pretrpjela nematerijalnu štetu, koja se ne može nadoknaditi samim utvrđenjem povrede Konvencije. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje 4.000,00 EUR na ime naknade nematerijalne štete, uvećane za sve poreze koje bude potrebno zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

49. Podnositeljica zahtjeva tražila je i 7.000 EUR na ime troškova i izdataka pretrpljenih pred Sudom. No, nije dostavila nikakav troškovnik u odnosu na taj zahtjev, kako to propisuje Pravilo 60. Poslovnika Suda, iako je bila pozvana to učiniti. U takvim okolnostima Sud ništa ne dosuđuje s toga naslova.

C. Zatezna kamata

50. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje* da nema potrebe ispitati prigovor na temelju članka 13. Konvencije;
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti 4.000 EUR (četiri tisuće eura) na ime nematerijalne štete, koje treba preračunati u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja uvećane za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati;
 - (b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. rujna 2005. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik